Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 103 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 6 ՅՈՒԼԻՍ 1899 18 ՅՈՒԼԻՍ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ.

ՏԱՐ ՄԻ ՏՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՒՃԻԼԻԿՆԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պաղը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ.

ارمنجه غزته سی سورهانتاك
اداره خانه سی
باب عالی جاده سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ԶԻ ՏՐՈՒԻՐ
Խմբագրութեան ուղղուած ո՛և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ղրշ. 75
6 » կամիկ » 40

ՊԱՏԱՌԱԴՐՈՒԹ. ՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ յառիթը վեր վրայ
12 ամիսը ղրշ. 100
6 » կամիկ » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ յառիթը վեր վրայ
12 ամիսը ֆր. 22
6 » կամիկ » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի յանուցմանց համար յատնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի առաւօտեան՝ բացի օրէն։

«ՆՈՐ ԿԻՆԸ»

Ֆրանսայի լաւագոյն վիպագիրներէն Բօլ և Վիքթօր Մարկրիթ այս օրերս վէպ մը հրատարակած են վերոյիշեալ խորագիրով, որ սեռակ մը ամիոփումը կրնայ համարիլ ֆէմինիզմներու վինչէ հիմայ ըրած պահանջումներուն։

Հոս վէպին չատ համառօտ մէկ ուրուագիծը կ՚ուզենք ներկայացնել, մանաւանդ պատճառաբանել անոր համար որ խորհրդածութեան նիւթեր կրնայ հայթայթել, և ֆրանսայի հեղինակներուն ներկայացուցած «Նոր կինը» կրնայ օրինակելի տիպար մը ըլլալ հայ կիներուն։

Վէպին մէջ կը ներկայացուին երկու հերոսուհիներ։ Ֆրանսուհի մը՝ Օր. Հէլէն Տիւկաս, և Անգլուհի մը՝ Միս Միննա Հէրբարդ։ Օր. Հէլէն՝ հարուստ գործարանատիրոջ մը աղջիկը՝ մեծ ուրախութեան մէջ է, որովհետեւ 21 տարին, չափահասութեան տարիքը պիտի թեւակոխէ։ Այս ուրախութիւնը մանաւանդ նշանակութիւն մը կ՚առնէ, մանաւանդ երբ գիտցուի թէ՝ Օր. Հէլէն իրեն զարգացած և նոր գաղափարներու տէր աղջիկ՝ կը գտնուի այն գերակշռութեան դէմ, զոր երիկ մարդոց–օրէնքին և ընդունուած սովորութիւններու ուժովը կ՚ունենան վրայ։ Իր այս դիրքը և երիկ մարդոց նկատմամբ արհամարհանքը կը սաստկացնայ մանաւանդ սա պատճառը, որ իր դեղեցկութեան և... հարստութեան չուրջը գեղեցող թեկնածուները, որոնց մէկուն կամ միւսին իր սիրտը տալ տրամադիր էր, բոլորն ալ անարժան են իր սիրոյն։ Մէկը ապուշ մըն է իր քաղաքակրթեալ մարդու երեւոյթին տակ, երկրորդը կեղծաւոր մը, երրորդը շահամոլ մը, որ իր դրամածիւնն քաղաքակրթութիւնը միայն նկատի կ՚ուզէ առնել, չորրորդը վատ մը՝ որ խեղճ աղջիկ մը անպատուելէ առաքը, երեսի վրայ ձգած է զայն, իր սիրոյն դժբաղդ պատճառ եղող արդեկի մը հետ։

Հէլէնի ուղղամտութիւնը կ՚ընդվզի, անոր փափուկ սիրտը ահռելի զայրոյթ մը կը ղգայ, ու կը վճռէ։

Բայց այս չէ «Նոր կինը»։

Անգլուհի մըն ալ միչեցինք, Միս Միննա Հէրբարդ, բարեբահասակ, ճակատաբաց, պայծառ բայց ցուրտ նայուածքով, մին այն կուսերէ աղջիկներէն, որոնք հին և նոր սչխարհներուն մէջ կը պատին, գիտութեան և կիներու ազատագրութեան ուխտարանը քարոզելու։ Բանախօս մը և հրապարակագիր մըն է ան, որ Լոնտոնի, Պերլինի և Բարիզի մէջ ծափահարուած և... նախատուած ալ է, մեծ գործ ա-

րանքի մը մէջ աչխատած է, ուսումնասիրելու համար գործաւորու հիներու վիճակը։ Պ. Տիւկասի Պոսքըն գտնուած մէկ միլոցին, Հէլէն ծնած օրէն ի վեր, ամէն ինչ կրցած է ունենալ, մանկամարդ աղջկան բոլոր եւանգովը ենթարկուելու կուռ նկարագրի տէր Անգլուհիին ազդեցութեանը և ազգորուելու անոր գաղափարներովը։

Միննա՝ Անգլուհին՝ գործ չունի «սրտի տաւապանքներու» հետ ուրանք այնքան կը վրդովին, կը յուզեն քալքենի աղջիկները։ Երբ կ՚անցնի Եորքշայրի կամ Ճլանդրի ճարտարագործական կեդրոններէն, ուր օդը համակուած է մառախուղով և մարդկային քրտինքով, ու երբ կը դիտէ գործարաններու մերկ պատերը և տխուր տոգանցութիւնը, այս հսկայ չէնքերը՝ բանտեր, արգելարաններ, թիարաններ կը թուին իրեն, ուր մարդկային վայրագ եսասիրութիւնը արգելափակ ըրած է կիներու երանիներ, որոնք տաժանակիր աչխատութեան դատապարտուած են։

—Աժէն մարդ իրաւունք ունի ապրելու։ Վատութիւն մըն է վերցնել կինը ընտանեկան յարկէն, ուր իր տեղը ոլոշուած է զատկներուն մէջ, որոնք խանդաղատանք և հայց կը պահանջեն իրմէ։

Հէլէն, Միննայի այս ևնմանօրինակ խօսքերէն քաջալերուած, օդուա կը քաղէ իր չափահասութեան տարիքը թեւակոխելէն, և կը պահանջէ որ իրեն յանձնուի՝ հանդուցեալ մէկ աղգականուհիէն իրեն ժառանգ մնացած 200,000 ֆր.ը։ Հայրը կ՚ուզէր մանարանին մէջ գործածել այդ գումարը՝ որ 7–8% չահ պիտի բերէր։ Բայց աղջիկը չընդունիր այդ չահը զոր ապօրէն կը նկատէ։ Աւելի է իրեն այն չահը, որ մարդկային կեանքերը չահագործելով ձեռք կը բերուի։

—Ի զուր կը չանամ, կ՚ըսէ, վստահ ըլալ հօրս պարկեչտութեան վրայ, և ըսել թէ ինքն ալ իր գործաւորներուն նման ենթարկուած է ընկերային օրէնքի մը պահանջումներուն։ Չեմ կրնար համոզուիլ ատոր։ Ծ.յս պանքաոմները, այս ոսկիները անիրաւաբար չահուած կը թուին ինձ։ Իմ նպատակս է հարըստութիւնս ձեռքս անցընել, և սրտիս պահանջումներուն համաձայն գործածել զայն, մանաւանդ գործաւորուհիներուն ներուստ կեանքին չանձնուելէն առաքը անոր չահուն մէկ մասը։

Ու Հէլէն, գիտնալով թէ չափահասութեան տարիքը թեւակոխելէն ետքը կանայք դերութեան, սահմանափակ և մէկ քանի նոր ազատութիւններ։ չէտի տեսակ մը կ՚առնէ դիրքի փոխանցնէն։ Կրնաք երեւակայել թէ հարգածախիրներով տոգորուած Տիւկաս ընտանիքին մէջ ո՛րքան տակնուվրայութիւն առաջ կը բերէ այս ընթացքը Հէլէնի, որ ձեռք ձգած հարստութիւնը կը գործածէ էն ազնիւ նպատակներու։ կարեւոր գումարներ կը նուիրէ ֆէմինիզմ լրագիրներուն, անդամակցութիւնը կը դրկէ երկրագործական հաստատութիւն մը կը հիմնէ զուտ կիներու կողմէ չահագործուելու համար, և բարձր սանդուխներէ վեր կը մագլցի, չէնքերու է՚ն վերնայարկը բնակող թըշուառ հիւանդներու և աղքատներու վիճակին անձամբ վերահասու ըլլալու։

Բայց բոլոր այս գործերը չեն բաւեր գոհացում տալու Հէլէնի կնոջային սրտին։ Ինքը անմնացէ չէ, որոնք ամուրիութեան մէջ կ՚ուզեն մաչեցնել այն սիրոյ դանձը, զոր ամուսինը և մայրը երկնային բալասանի մը նման պէտք է սփռեն ընտանիքին չուրջը։ Ուստի, իր ընտրած մէկ երիտասարդին հետ միայն կապուիլ որոշած ըլլալով, հակառակ ընտանեացը հաճութեան՝ կ՚ամուսնանայ Անգլիացի մարգասէրի մը՝ Բիէռ Արաէնի հետ, որուն հանդիպած էր ֆեմինիզմներու ակումբի մը մէջ։

* * * Վէպին այս հրապարակագութիւնը չէ որուն վրայ կ՚ուզեմ հրատարել ընթերցուհւոյն ըստուած ուշադրութիւնը, այլ գիտութեան այն տաք չունչին վրայ, որով տոգորուած են վէպին երկու հերոսուհիները, նոր կիները։ Ու եթէ մէկդի առնել հարկ ըլլայ վէպին եւդի առնել հարկ ըլլայ վէպին եւրոպական կեանքի վրայ ձեւուած մանրամասնութիւնները, մեծ գաս մը կը մնայ գարձեալ մեր կիներուն համար։—Գիտութեան դասը։

Մանաւանդ մեր կարող դասու պատկանող կիները եթէ ուզեն նայիլ իրենց չուրջը, իրենց փափուկ սրտին արժանի գիտութեան մեծ ասպարէզները բացուած պիտի տեսնեն իրենց առջեւ։

ՉԱՐՄԱՆՑ

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Տեղեկագիրներ. — «Աւետաբեր». — Եկեղեցական եւ վարչական կանոնագրութիւն.— Ազգապետարան.— Հասի չիասի խնդիր։

ԱԹՆԹԱՍ, 20 յունիս 1899

Գօլէճի տարեկան հանդէսներէն անմիջապէս ետքը սկսան կեդր. Թուրքիոյ բողոքական միութեան նիստերը։ Ներկայ էին աւելի քան 35 պատուիրակները, որոնց 20ը քարոզիչ ու պատուելի, իսկ մնացեալներուը ուսուցիչ և... աղնուական։ Իշխող երկու հզօր տարբ կար, Մարաշցի և Այնթապցի։ Նիստերը տեղւոյս Բողոքականաց Ա. եկեղեցիին մէջ տեղի կ՚ունենային, Պ. Մէքքալիի նախագահութեան տակ։

Առաջին նիստերը կ՚անցնէին տեղեկագիրներու ընթերցումով. վարչական, չէք պաշտօնեայ իր հօտին կրօնական, կրթական և ընկերական վիճակը կը ներկայէր, գրաւոր կամ բերանացի։

Պատուելիները, «Բրիստոսի ժրաջան մշակ»ներ, այլեւայլ ձեւերու տակ, Տիրոջը էջ յայտնութիւնը կ՚ուսուէին. քիչեր գտնուեցան որ վարդապետն չեներ կեցին իրենց գործունէութեան չրջանը։ Մին կը հաղորդէր 3 ընտանիքի յաւելումը «Աստուծոյ եկեղեցւոյն» վրայ, ուրիշ մը՝ նպաստի պահանջ, գործելու ամրաւ ապարեզ բացուիլը կը հաստկնէր, երրորդ մը՝ լաւ կամ յոռի քարոզութեան օտար հաստատութեան վրայ ազդելը կը յայտարէր ևն. ևն.։ Ու այս չղթան կրնամ երկարել՝ սիւնակներ լեցնելու պայմանաւ։ Եւ սակայն ոչ մէկ տեղեկագիր ըսաւ՝ թէ որքերու և կարօտեալներու ղրկուած դրամէն խոչոր բաժին մը միչտ իրեններուն հասնած է. ոչ մէկն ըսաւ թէ չահագործելու համար իրեն վստահուած գումարը ինք և իրենները իւրացուցին, չքսուեցաւ—գնէ ես այս կը սպասէի անհամբեր—թէ պատուելի մը իՆչպէս ամուսնացեր է այն կնոջ հետ, որ մէկուն հետ պսակուելու համար արտօնութիւն և յանձնարարութիւն առնելու եկած էր քովը։ Զքսուեցաւ, այո՛, թէ իՆչպէս գեղանի կնոջ տեսքէն յափըշտակուած «զի՛ս ա՛ռ» կը գոչէ պատուելին, ու բռնի իր մատնին կնոջը մատը կ՚անցընէ։ Ամէն տեղեկագրի մէջ, լրջախոհ և հեռատես մէկու մը համար, մտածելու և անդրադառնալու նիւթ կար։ Գօլէճինը կարդացին։ Անկեղծ պատուելի մը եւաւ հայերէնը խոտիս քննադատեց. մոխիր նետեցին վրան. միութեան գործը չէ, ըսին, տոր խառնուիլ։ Հապա տեղեկագիրը ինչու կը կարդաք։ Ես՞ղ Քրիստոսի ծնունդ, անկեղծութիւնը վարա կ՚ընէ՞ հող, չէի՞ր գիտեր որ հայերէնը զարգացնել գօլէճի վարչութեան գործին չի գար, եթէ վարա ընէր, տասն անգամ գրուեցաւ, դարման մը կը տանէին։ Արդեօք ալ ինչե՞ր պիտի ըսէր այդ Քրիստոսի ծնունդ կրէցը, չծողին որ խօսի։ Մարշի աղջկանց գօլէճը սանձարձակ քընադատեցին, գեանին տակը անցուցին. պաշտպաններ չունէր։ Աղջիկ քիչ կայ եղեր, գաւառներէն գացող չկայ եղեր, չատ խեղճ ու կրակ վիճակ մը։

Տեղեկագիրներու տպաւորութիւնը սա եղաւ։— Տէրոնը էջ յաջող ճամբու մէջ է։

Աւետաբեր, գայիր և քեզ վերագրուած թերութիւնները լսէիր։ Զորս հինգ նստարան ամրողջ «չենք հասկընար» պոռացին. տակիրճնէ զատ ամէն բան է կ՚ըսէին։ Հայերէնին մասին ալ ճչմարիտ հայագէտներ խիստ դիտողութիւններ ըրին։ Իո՞նչ ընելու է ուրեմն։ Իրաւամբ պնդողներ եղան՝ թէ Աւետաբերը պէտք է բողոքական հաստատութեան չահերը պաշտպանելու վիճակի մը մէջ ըլլայ. պէտք է որ կարենայ, ի պահանջել հարկին, հաստատութեան բաղձանքին գոհացում տալ։ Էհ, ալէ էջ ունեցող թերթ մը ի՞նչ կրնայ ընել. մտածեցին։ Ինանք նոր թերթ հրատարակել խորհեցան, ոմանք Բիւրօնը գնել յանձնարարեցին, իսկ ոմանք ալ Աւետաբերը ընդարձակելու գաղափարը յղացան։ Վերջինս ընդունուեցաւ. 16 էջ պիտի ըլայ. բանակցութիւնները՝ խմբագրութեան հետ՝ պիտի սկսին ի մօտոյ։ Աւետաբերի մասնաւորապէս պիտի յանձնարուին գաւառական թղթակցութիւնները. չատ կարեւորութիւն կուտան այս կէտին։ Ի՞նչ ընեն, խեղճեա՛լ ապտակ ուտել ձանձրացան։ Սապէս պիտի խմբագրուի այդ թերթը. 4 էջ կրօնական, 4 գաւառական թղթակցութիւն, 4 գիտական և 4 քաղաքական։ Նայինք ի՛նչպէս պիտի հաձնէն կ. Պոլսոյ միսիոնարութիւնը։ Գիտնալ պէտք է սակայն որ միւս միութիւններն ալ պիտի չաւանեցնեն այս խնդրոյն։

Ըսենք անցողակի թէ Մր. Փէթրիք չի հաճիր ուրիշ թերթի գնուին. ան կը փափաքի որ Աւետաբերը յառաջդիմէ։

Հիմա հակցա՞ք թէ միսիոնարութեան այդ լրագիրը քիչ կը ծախուի, ու չծախուելու ալ վտանգին մէջ է։ Ինչո՞ւ բողոքական պատուելիները խոբէ համար կը ծախեն եղեր։ առնողներն ալ պատուելիներուն սիրուն համար կ՚առնեն եղեր, այսպէս խոտոռ վանեցան հրապարակաւ։

* * Գիտէք, ընթերցող բարեկամներս, թէ բողոքականները Քրիստոնէական վարդապետութիւնը տպրեցնող գիրք չունէին, Հայերէն կամ Տաճկերէն. կամ երբէք ունէին վաւերական չէր։ Բրօֆ. Գրիգորեանի այդ անուշնով տարի մը առաջ հրատարակած գիրքը մեծ ընդունելութիւն գտած է եղեր. չատեր տոր գործածութիւնը յանձնարարեցին։ Բայց միսիոնարութիւնը... 10 սխալ գտած է եղեր ատոր մէջ։ Սխալին մէկը ոչ–բողոքականները եղբայր կոչելն է, այդպէս ըլլալու չէ եղեր. Ն՛ծոխ֊ի ֆալ միչեւ որ չըլլայ, եղբայր չի կրնար ըսուիլ այնպիսին, հետեւաբար Հայն զՀայը եղբայր կոչելու չէ եղեր. քանի որ մին արտով նոյնգուած է և միւսը ոչ։ Բայց մեր ըսելիքն այս չէ։ Միչեւ հիմա եկեղեցական օրէնք ալ չունին եղեր։ Ինդիրը բացուելուն պէս բուռն վիճաբանութիւն մըմին կը պոռայ թէ տակաւին կանոնագրութեան վրայ մըտածելու ժամանակը եկած չէ, ուրիշ մը կ՚ըսէ թէ մենք մեր անկանոնութեամբ պարծելու ենք։ Ի՞նչ է ուրեմն բողոքականութեան առաւելութիւնը՝ երբ անանկ թղթի վրայ գրուած եկեղեցական օրէնքի պիտի հպատակինքեան ինձմէ չեմ հնարեր այս խօսքերը, խոհուն պատուելի մը կ՚արտասանէ ասոնք։ Կը յարէ պատուելին թէ՝ նոյն իսկ Աչնթապի մէջ՝ կարգի կանոնի զանազանութեան բերմամբ՝ եկեղեցիին մէկը եւրիցական, միւսը ժողովական և երրորդը... ոչ–որոշեալ–ծխական է, հետեւաբար հարկ անհրաժեչտ չէ որ միօրինակ օրինական լուծի տակ մանենք. մեր փառքը տարօրինակութիւնն է(զանազանութիւն անուչտ)։ Որոչեցին որ միւս Միութիւններուն հետ բանակցին, կամ նախապէս ընկալակալ կանոնագրութիւնը սրբագրելու, կամ ի նորոյ խմբագրելու։ պէտքը չատ չեչտուեցաւ և հաւանական է որ վուէթով տըւնօրինութիւն մը ըլլայ։ Ան՛ զ համբերութիւնս հատած է, առանց վանոնագրութեան բան չըլլար։ կ՚ըսեն։

Վարչական կանոնագրութիւն ալ չունին. նոյնպէս տնօրինեցին ատոր համար ալ։

* * Ազգապետարանի խնդիր։ «Ի՞նչու Ազգապետարան է, պ՚վ հոն կը բազմի» պիտի հարցնէին, եթէ ոմանք չգիտէին իրենց մերթ ընդ մերթ անոր հետ ըրած թղթակցութիւնը։ Ի՞նչ կը գուշակէք որ ասոր վրայ իսխին... չնորհակալութեան նամակ գրել։ «վանո բարւոք պաշտօնավարութեան»։ Ներկաներէն մեծ մաս մը կը պնդէր թէ մարդուն հետ ծանօթութիւն չունինք, ի՞նչու գրուի չնորհակալութեան գիրը։ Միւս կողմէ մեւս միութիւններուն հետ

բանակցիլ որոշեցին Ազգապետարանը իր կարեւոր գիրքին բարձրացնելու համար։ Այս մասին ձիգ ու խնամք չպիտի խնայուի, ըսին։

Ընդ. իբր յաւելուած թէ՛ պատուելի մը՝ լսելով մանաւանդ թէ չատերու նամակը անպատասխանի մնացեր է, կըրակ ու բոց կտրեցաւ և ոգի ի բռին աշխատեցաւ շնորհաւորութեան գիրը գրել չուզու։ Ոմանք բացարձակապէս պարսաւեցին Ազգապետարանի արդի գիրքը՝ հանդէպ բողոքական հասարակութեան՝ ըսելով թէ իր գիրքը ժողովուրդին պարտելով հանդերձ՝ անոր ո և է ծառայութիւն չըներ. իրենք չեն որ երախտապարտ պիտի մնան, այլ Ազգապետարանը՝ որ առանց բողոքականութեան գոյութիւն չպիտի ունենար։

. ՝ . Վերջերս օրն էր մէջտեղ նետուեցաւ հասի չհասի խնդիրը։ Ճիշդը խօսելով՝ հոս ծայրայեղ խօսողներ չեղան, միշտ չափաւոր։ Պատուելի մը, սակայն, այնքան օտարամոլ և մայրենի եկեղեցին արհամարհող երեւցաւ, որ ամօթ չհամարեց ինքնիրեն, հարցնել միսիոնարներուն թէ՛ Ամերիկա կամ Եւրոպա ի՞նչպէս կ'ընեն։ Շիտակը սաստ չա՞տ, կարի չա՞տ զարմացայ. ի՞նչու դուն օտարին պիտի նայիս, երբ խելքդ գլուխդ է ու տեղիդ համեմատ լաւն ու յարմարը որոշելու կատարելապէս կարող ես։ Ձե՞ս գիտեր թէ ուրիշին չնայելով հարբ իջնողին համար վտանգ կայ, չե՞ս գիտեր թէ ինքնուրոյն մտածումներ, սեփական գաղափարներ չունեցող անձեր մտաւորապէս անկում կ'ունենան։ Ուրիշի վրայ ապրող կենդանին մակաբոյծ կը կոչուի, և կենդանաբանութեան մէջ այդ կարգի միժաւները ամէնէն թերի կազմութիւնն ունին։ Այս գիտեն մեր եղբայրները, ու սակաւին օտարին կը հարցնեն իրենց— ու միայն իրենց—գիտնալիք բանը։ Մըտաւորական գահավիժումը անխուսափելի է, ուրիշի խորհուրդով ապրողին համար։

ՍԻՐԱՔ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԲԱՐԻԶ, 12 յուլիս 1899

Տարափոխիկ ախտերու դէմ.—Տարափոխիկ հիւանդութիւնները, ինչպէս թոքախտը, ժանտատենդը, ծաղիկը, հարսանիթը, կեղծմաշկը եւն. եւն. աւելի մահաբեր են քան պատերազմները։ Միայն Ֆրանսայի մէջ տարին 240 հազար հոգի կը մեռնին այս ախտերէն։ Իրաւ է թէ չատ մը գիտնականներու —մեծաւ մասամբ Ֆրանսացի— ըրած այլ և այլ գիւտերը, մանաւանդ Փասթէօրի գիւտերը մեզ ծանօթացուցին այդ հիւանդութեանց բնութիւնը և զանոնք բժշկելու կերպը։ Բայց որչափ ալ հրաշալի ըլլան այդ գիւտերը, դեռ հետազօտութեանց սկիզբներն ենք. այս կէտին վրայ դեռ կարելի է բազմաթիւ գիւտերու սպասել։ Կառավարութիւնը և քաղաքապետութիւնը չատ մը ուսումնատեղիներ բացին. գիտնականները ամէն տեսակ միջոցներ հայթայթեցին իրենց խուզարկութեանց համար, սակայն այս ամէնը դեռ անբաւական են։ Ուստի մէկ քանի քաղաքական անձնաւորութիւնք մասնախումբ մը կազմած են, դրամ հաւաքելու և միջոց տալու գիտնականներուն, որպէս զի կարենան պէտք եղածին պէս այդ հիւանդութիւնները ուսումնասիրել և անոնց յաղթելու միջոցներ որոնել։ Ստորագրութեան առաջին ցանկը 73,000 ֆր. հայթայթած է. այդ ցանկին մէջ կը տեսնուին ոչ միայն ծանօթ անձնաւորութեանց, այլ նաև մեծ պանքաներու և երկաթուղիի ընկերութեանց անունները։

Կենդանի լեզուներու համաժողովը.— Քառասուն անդամներէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը կազմուած է նոր լեզուներու համաժողով մը գումարելու՝ 1900ի ցուցահանդէսին ժամանակ։ Համաժողովը տեղի պիտի ունենայ 1900 յուլիս 24էն 28։ Երեք բաժանում պիտի ունենայ։ Առաջին բաժանման մէջ պիտի ուսումնասիրուին։ 1. Ընդհանուր վարժական սկզբունքներ, որոնց համեմատ նոր լեզուները սորվեցնելու է. 2. Ի՞նչպէս սորվեցնելու է, բերանացի կամ գրաւոր կերպով, գրքի գործածութիւնը։ 3. Պատկերներ և խըշերու դասեր, ընդհանուր վարժութիւն, երգ եւն.։ 4. Քերականութեան ուսումը։ 5. Գրական զարգացում։ 6. Հաստատութիւններ որոնց մէջ նոր լեզուները սորվեցնելու է, մեթոտի փոփոխութիւնը ըստ հաստատութեան, և տեղոյ տարիքին ու զօրութեան։ Երկրորդ բաժանումը պիտի ուսումնասիրէ ի՞նչ որ կը վերաբերի նոր լեզուներու արհեստական և վաճառականական ուսման։ Այսինքն՝ 1. Այս ուսմանց յատուկ մասնաւոր մեթոտները, 2. խօսակցութիւնք, բանախօսութիւնք, գրական և երաժշտական երեկոյթք, թատերական ներկայացմունք, եւն.։ 3. Ընթերցանութեան սրահներ, գրադարաններ, բազմախօս ակումբներ եւն.։ Երրորդ բաժանումը պիտի զբաղի միջազգային յարաբերութիւնները դիւրացնելու միջոցներուն վրայ։ 1. Ճանապարհորդութեան և օտար երկիր մէջ մնալու թոշակ։ 2. Զանազան երկիրներու մէջ աշակերտներու փոփոխութիւն։ 3. Բազմալեզուեան գրադարաններու հաստատութիւն, թերթերու և հանդէսներու փոփոխում։ 4. Միջազգային թղթակցութիւնք։ 5. Միջազգային լեզուի մը օգտակարութիւնը։ 6. Տարածման միջոցներն։ Այդ համաժողովին անդամ պիտի ըլլան ամէն անոնք որ իրենց անունը կ'իմացնեն, նոյնպէս նաև 5 ֆրանք կը ղրկեն յանձնախմբին գանձապահին։ Տիկինները եւս կ'ընդունուին։ Այդ ժողովին վերաբերեալ բոլոր տեղեկութիւնները ստանալու համար դիմելու է հետեւեալ հասցէին.— Secrétaire générale de la commission d'organisation à l'Hotel des sociétés savantes, 28, Rue Serpente, Paris.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԻԼԻՊՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.— Լոնտոնի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ զրոյց կը պտտի թէ՛ նկատի առնելով Փիլիպինեաններուն մէջ ամերիկեան զօրքերուն կրած դժուարութիւնները՝ զօրավար Օթիսի ետ կանչուիլը որոշուած բան մըն է։ Իրեն պիտի յաջորդէ գնդապետ Բուզվէլդ, որ Քուպայի արշաւանքին կամաւոր հեծելազօրքերուն նախկին պետն էր։ Ամերիկայի հանրային կարծիքը չի կրնար ներել Զօրավար Օթիսի՝ զինուորական անյաջողութիւնները, և զինքը կը յանդիմանէ անոր համար մանաւանդ որ արգելք եղած է ճշմարտութիւնը երեւան ելլելուն, Մանիլայէ եկած բոլոր հեռագիրները խիստ գրաքննութեան ենթարկելով։ Միեւնոյն ատեն պաշտպանողն ալ իր պաշտպանեալին կը հետեւի, կ'ըսուի։ Պ. Էլճըր ալ պատերազմական նախարարութիւնը պիտի թողու։ Նախագահ Մաք Քինլի որոշեր է զինքը հանել իր պաշտօնէն և իրեն յաջորդ կարգել զօրավար Լաուդըն։

ՍԵՐՊԻԱՑԷ Վիեննա հասած պաշտօնական լուրերու նայելով, յանցաւորին կողմէ իբրեւ գլխաւոր թելադրիչ ցուցուած գնդապետ Նիքոլիչի տունը խուզարկուելով, անոր յանցաւորութեան ջախջախիչ ապացոյցները գտնուեր են, ի մէջ այլոց իր մեղսակիցներուն հետ փոխանակուած ծածկագիր թղթակցութիւնները։ Բայց այդ ծածկագրութիւնը կարդալու բանալին ոստիկանութեան կողմէ չէ գտնուած դեռ։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԶԱՐԵՒԻՉԸ.— Զարին մէկ որոշման համաձայն, օտար արքունեաց կողմէ ներկայացուցիչ չպիտի գտնուի Եորկէյ Մեծ-Դուքսին յուղարկաւորութեանը։ Յուլիս 11ին ղրկուեցաւ այն կայսերական կառախումբը, որ Բեդերսպուրկ պիտի տանի հանգուցեալ Մեծ-Դուքսին մարմինը։ Յաջորդ օրը, Զարին հրամանաւ Կայր. պալատի պաշտօնեաներէն զօրավար կոմս Օլսուֆիէվ, իշխան Տոլկորուքի, Պէպէքով. Գ. կարգի ծովակալ Կայր. Թիկնապահ կոմս Շէրէմէթիէվ, Պ Քոնեառ, արարողապետ. իշխան Ուրուսով եւն. Ապասա Թումանի գացին մասնաւոր կառախումբով։ Այն ամէն զօրագունդերէն՝ որոնց պետն էր հանգուցեալ Մեծ-Դուքսը, ինչպէս նաև Տոնի և Վոլկայի խազախներու զօրագունդերէն յատուկ պատուիրակութիւններ ներկայ պիտի գտնուին յուղարկաւորութեան։ Հոգեհանգստեան պաշտօններ կը կատարուին ամէն օր Բեդերսպուրկի գլխաւոր եկեղեցիներուն մէջ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան։

ՄԵԾ ԴՈՒՔՍ ՄԻԽԱՑԷԼ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐՈՎԻՉ, Ռուսիոյ նոր գահաժառանգը, չափահաս հռչակուեցաւ 1898 մայիս 18 ին, Նիքոլա Բ. Զարին ծննդեան 31րդ տարեդարձին օրը։ Ամուսնական երդումը ըրաւ Զարսքօէ-Սէլօյի պալատին եկեղեցին մէջ։ Ծնած է 1878 դեկտեմբեր 4ին, Անիչքովի պալատին մէջ։ Իր ուսումը առած է թընդանօթաձգութեան վարժարանին մէջ, և մասնակցած է իր բոլոր աշակերտակիցներուն աշխատութեանց։ Անցեալ տարի աւարտեց իր ուսումը, և վարժարանէն ելլելով, հրետաւորներու Բ. կիսաբաժնին պետ անուանուեցաւ։ Մեծ-Դուքս Միխայել, չատ կը զբաղի ամրութիւններով։ Անցեալ տարի, Զարին հրամանով, հիւսիսային արեւմտեան սահմանագլուխը գնաց, ամրութիւնները աչքէ անցընելու։ Լուրջ նըկարագրի տէր է, և միշտ ջանացած է երկրին պէտքերը և զանոնք գոհացնելու միջոցները գիտնալ։ Մէկ քանի ճամբորդութիւններ ըրած է Ռուսիոյ մէջ, ուսումնասիրելու համար ժողովրդեան տնտեսական կացութիւնը, կրթութեան աստիճանը և կեանքի պայմանները։ Գահաժառանգ հռչակուելովը Ռուսիոյ բոլոր խազախներուն պետը կ'ըլլայ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.— Բրէգորիայէ յուլիս 12 թուով կը հեռագրեն թէ՛ քաղաքին անգլ. գործակատար Պ. Քոնինկհամ կրին երկար տեսակցութիւն մը ունեցեր է Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռէյցի հետ։

—Բէք-Թաունի Աֆրիքանտըրներու պատուիրակ Պ. Հոֆմէյր Բրէգորիա գտնուած միջոցին քաղաքին Տասփուրգ անուն բերդը այցելեր է։ Զօր. Ժուպէռ, Թրանսվալի բանակին հրամանատարը, խոշոր և արագաձգութեան թնդանօթներով փորձեր ըրեր է։ Պ. Հոֆմէյր օգնականը է Պօքըներու հայրենասիրութեան և նշանաւորութեան վրայ, և յայտարարեր է թէ բերդը լաւ պաշտպանուած է։

—Թրանսվալի կառավարութիւնը կը մերժէ Ամերիկացիները իրեն հպատակ անուանել, մինչեւ որ անոնք չերդնուն պատերազմի ատեն օգնել Թրանսվալի։

—Անգլիական Թա-ը-Բա-ր յածաւորակը և Թըըլ թնդանօթակիրը Տէլակօայի ծոցը հասան։

—Բարէյոյսի նախկին նախարար Սըր Ճէյմս Սիվրայթ հեռագրական գործակատարի մը հետ տեսակցած ատեն յայտարարեր է թէ՛ երբ Պ. Հոֆմէյր իրեն հեռագրեց թէ Թրանսվալի կառավարութիւնը նոր զիջումներ ըրած է, ինքը զանոնք բաւական և գոհացուցիչ գտաւ։ Երբ գործակատարը անոր հարցուց թէ պատերազմի մասին ի՞նչ կարծիք ունի, նախկին նախարարը պատասխանեց թէ՛ ոճիր մը գործուած պիտի ըլլայ, եթէ Հարաւային Ափրիկէի մէջ սպիտակ մարդերը իրենց սպիտակ ընկերներուն վրայ հրացանի հարուածներ քաշեն։

—Քափինսլէնտի կառավարիչը անգլիական կառավարութեան զինուոր հայթայթել ուզած էր Թրանսվալի պատերազմին համար։ Կառավարութիւնը պատասխաներ թէ՛ Քափինսլէնտի հայրենասիրական առաջարկը մեծ գոհունակութիւն պատճառած է, և չի յուսար որ զինուորի պէտքը զգացուի։ Սակայն եթէ պատերազմ ծագելու ըլլայ, այն ատեն պիտի օգտուի անոր առաջարկէն։

—Երեսուն խորտընկէցներ, իրենց բոլոր կազմածներով, Վուլվիչէ Սաութամբթըն ղրկուեցան Բարէյոյս ղրըկուելու համար։ Այս 30 խորտընկէցներու փամփուշտներուն մէջ Տրմ-Տրմ գնտակներ կը գտնուին։ Այս խորտընկէցները Թրանսվալի հողին գոյնովը պիտի ներկուին. այնպէս որ անծուխ վառօդին միանալով այս պարագան, Պօէրները չատ դժուարութեամբ պիտի որոշեն այդ թնդանօթներուն դիրքը։ Այս խորտընկէցները մէկ վայրկենի մէջ 400 Տրմ-Տրմ գնտակ պիտի արձակեն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ԽՐԱՄ.— Հռոմէն կը հեռագրեն թէ՛ յուլիս 12ին անգլիական Թէ-յ-- Ա. կարգի յածաւորակը Սիկիլիոյ հարաւային եզերքին վրայ խրեր է։ Անգլիական Ռըվէնճ, Վէնի-- և Թէքի- մարտանաւերը ազատեցին զայն, բաւական վնասուած վիճակի մէջ։

—Լորէնցօ-Մարքէզէ կը հեռագրեն թէ՛ յուլիս 12ին անգլիական Թըըլ թնդանօթակիրը Տէլկաօօ հրուանդանին առջև ծովեզրին վրայ խրեր է։ Վնասները բաւական մեծ են, քիչ վերջը կարելի եղեր է զայն ազատել։ Նորոգուելու համար Քէբ-Թաուն չմեկնած, զինուորական ատեան մը պիտի գումարուի խրման պատճառը քննելու համար։

—Զաթհամէ կը հեռագրուի թէ՛ յուլիս 13ին թիւ 65 և 68 թորփիլանաւերը հոն դարձեր են նորոգուելու համար։ Առաջինին մեքենան խանգարուեր է, իսկ երկրորդն ալ ուրիշ թորփիլանաւի մը զարնուելով յառաջակողմէն վնասուեր է։

ԱՆԳԼԻԱ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ.— Անգլիական ընկերութիւն մը կազմուած է, որ Եանկ-Չէի վրայ չոգենաւեր պիտի բանեցնէ, Իչանկէ մինչեւ Չունկքինկ։ Ընկերութիւնը յառաջիկայ գարնան գործի պիտի սկսի։

ՖԱՃՈՏԱՑԷ ՎԵՐՋ ՊԵՐԿԷՆ.—Բարիզեան Լ- Բ-Բ-- թերթը Գերմանիոյ կայսեր Պերկէնի մէջ ֆրանս. Իֆիժէնի յածաւորակին ըրած այցելութեան վրայ խօսելով կը գրէ. «Պատուոյ կորուստին յաջորդեց ուրիշ կորուստ մըն ալ, Ֆաչոտայէ վերջ Պերկէն։ Անխուսափելի բան մըն է ասիկայ։ Երբ մեր Արտաքին գործոց նշանաւոր նախարարը իր բարեկամ Անգլիացիներէն ձախ երեսին վրայ ապտակ մը կերաւ, անմիջապէս աջ երեսն ալ իր ազնիւ բարեկամաց՝ Գերմաններուն դարձուց, ուրիշ փառաւոր ապտակ մըն ալ ընդունելու համար, և այս կերպով կարողացաւ հաւասարակշռութիւնը պահպանել։»

ՍՊԱՆԻՈՅ խնամակալ թագուհին վարչապետ Պ. Սիլվէլայի ծանոյց թէ՛ տեսնելով երկրին ելմտական գէշ կացութիւնը, 1,000,000 բեզէթա կը նուիրէր արքայական գանձէն։

ՏԱՔԵՐԸ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.—Յուլիս 12ին Բարիզի մէջ սոսկալի տաք կար, այնպէս որ մէկ քանի անձեր չնչահեղձ մեռան։ Տիկին մը Բասանտի փողոցէն անցած ատեն սաքէն մարելով գետին ինկաւ. զինքը դեղարան չտարած մեռած էր արդէն։

ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐՆԵՐ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՇՈՒՐՋԸ.— Պ. Պ. Ալֆրէտ Վանտըրպիլդ. Տուկլաս Քոչրան, Ուիլեըմ Պըրան և Էրնէսդ Իզըլին, հռչակաւոր միլիոնատէրներու զաւակները, յուլիս 20ին Նիւ-Եորքէ ճամբայ պիտի ելլեն աշխարհիս շրջանը կատարելու համար։ Իրենց ճամբորդութիւնը տարի մը պիտի տեւէ։ Պիտի այցելեն Ճաբոն, Չինաստան, Աբեւելք, Հապէշաստան, Եւրոպայի գլխաւոր քաղաքները ևլն։

ՆՈՐԿԷՑ ՄԵԾ ԴՈՒՔՍԸ ամուսնացած է եղեր, թէև ոչ-օրինաւոր կերպով, և իր մահուամբը 3 պզտիկ որբեր կը ձգէ։ Ասկէ քանի մը տարի առաջ Կովկասեան իշխանական հին ընտանիքներէն աղքատ իշխանուհիի մը հետ ապօրէն ամուսնութիւն մը կնքած է եղեր Զարեւիչ Եորկէյ Մեծ-Դուքսը, և երեք զաւակ ունեցեր է։ Ասիկայ անգլիական լրագիր մը կը գրէ, և որչափ ստոյգ ըլլալը չենք գիտեր։

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ... ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Ա՜խ սա տաքերը. ի՞նչեր ընել կուտան խեղճ Ամերիկացիներուն։ Վիքթոր (Քօլորատօ) քաղաքին բնակիչները Ամերիկայի անկախութեան տարեդարձը տօնելու համար գիտէ՞ք ինչ մտածեր են։ Ահագին լեռ մը ծակեր, մէջը 5 թօնօ ուժանակ լեցուցեր են, և յետոյ կրակ տալով պայթեցուցեր և երկրաշարժ յառաջ բերեր են։ Այս դարավերջիկ տօնախմբութեան 20,000 հոգի, և նահանգին կառավարիչը ներկայ գտնուեր են։ Մինչեւ 125 քիլոմեդր տեղ զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Մէկ քանի չաբաթէ ի վեր Կէտիկ Փաչայի վարժարանին նկատմամբ գըրուածները կարդացողներ անշուշտ խորհած են որ, կարելի չէ՞ արդեօք այս առթիւ չորս թաղերու վարժարաններու միացման խնդիրը իրագործել։ Քանի որ չորս թաղերու Ազգասախնամ կ'ըլլայ, ի՞նչու համար չորս թաղերու վարժարաններու հոգաբարձութիւն մը չըլլայ։ Այս քանի՞ տարի է որ Կէտիկ Փաշան և Մայր Վարժարանը քիչ մը անդին ալ Եէնի Գաբուի վարժարանը գրեթէ միեւնոյն կամ չատ քիչ տարբերութեամբ ծրագիրներով վարժարաններ կը պահեն, մինչդեռ այս վարժարաններուն զատ զատ ամէն ամիս ըրած ծախքով, կարելի էր երեք պարզ նախակրթարան և մէկ բարձրագոյն ուսումնարան ունենալ այդ շրջանակին մէջ։ Ի՞նչ օգուտ յառաջ եկած է այսքան տարիէ ի վեր ծախսուած հազարաւոր ոսկիներէն։ Եթէ այսքան մօտաւոր և գրեթէ նոյնացած թաղեր չեն կրնար այսպիսի միացում մը գլուխ հանել, ուրեմն դեռ երկար ատեն չատ մը ոսկիներ յամպէտս պիտի վատնուին։ Դասատուները և տնօրէնները չատ կարող մարդեր կրնան ըլլալ, բայց ամենեւին խնասութիւն չկայ այս երեք չորս թաղերու վարժարանները զատ զատ միեւնոյն ծրագրով կառավարելուն մէջ։ Ուստի կը մտածենք որ արձակուրդի միջոցին այդ չորս թաղերու թաղ. Խորհուրդները չե՞ն կրնար արդեօք միասին գումարուիլ, և այս մասին խորհրդակցիլ։ Այս միջոցը թէ՛ խնայողական է և թէ օգտակար։ Փափաքելի է որ նախաձեռնութիւնը Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդը ստանձնէ, որովհետեւ մէկ երկու տարիներէ ի վեր տնօրէնի և դասատուի փոփոխութիւններով և իրարմէ տխուր դպրոցական դէպքերով ամէնէն աւելի այդ թաղը վնասուեցաւ, և նոր տարեշրջանին համար ըլլալիքն ալ դեռ չենք գիտեր։ Մեր առաջարկածը պարզ բան մըն է, մայր վարժարանի նախնական կարգերը պէտք է միւս վարժարաններու, նախնական կարգերուն հետ միացնել, իսկ այդ միւս վարժարաններու բարձրագոյն կարգերը մայր վարժարանի բարձրագոյն կարգին հետ, և այսելու մը միայն կարող ուսուցչական մարմին մը կազմել, որ միանգամայն պատասխանատու ըլլայ այս չորս վարժարանաց ուսումնական վիճակին, իսկ նիւթական մատակարարութիւնն ալ առանձին մարմնոյ մը յանձնել։ Այս ծրագրին իրականացումը թերեւս ոմանց չահերուն վնասէ, բայց օրուան պէտքը այս է և ով որ չաչխատիր այս նպատակին համար, անկայ այդ 3-4 թաղերու հարիւրաւոր կարօտ տղայոց ապագային կը վնասէ բացարձակ կերպով։

. ՝ . Վանէն հասած նամակներ կ'իմացնեն թէ՝ Տ. Ներսէս եպսկ. ոմանց նկարագրածին պէս անտարբեր չէ վիճակին գործերուն։ Մեր թղթակիցը կը գրէ. «Ներսէս եպսկ.ի առաջին գործը եղաւ առաջնորդարանին արժանավայել դիրք մը տալ և զայն բարձրացնել յաչս ժողովրդեան, խնդրամատոյցներու ընդունելութեան և ժողովներու գումարմանց ձեւն ու ժամանակը կանոնաւորելով»։ Մեր թղթակիցը կ'ըսէ թէ Վանայ վարչութիւնը այս միջոցին կը զբաղի հոգեւոր հովիւին և առաջն. փոխանորդ Վահրիճ Վ.ին և միւս պաշտօնէից ամսականները և ծախքերը ապահովելու խնդրով։ Ասոնց գումարը 250 ոսկի կը հաշուեն «մինչդեռ առաջնորդարանի եկամուտները հազիւ այս գումարին հարիւր յիսուն ոսկին կրնան լեցնել, մնացած հարիւր ոսկիին համար կը լսուի թէ տեղւոյս հարուստները իրենց մէջ հանգանակութեան ձեռնարկած են»։ Այս տեղեկութիւնն ալ զարմանալի է. մենք հաստատապէս գիտէինք թէ Ներսէս եպսկ.ի և իր օգնականին ամսականները Պատրիարքարանէն ապահովուած են։ Նոյն իսկ Ներսէս եպսկ. ալ մեր այս տեղեկութիւնը հաստատեց երբ Պոլիս կը գտնուէր. ուստի հետաքրքրական է իմանալ թէ ի՞նչ պարագայի ներքեւ, Վանայ Առաջնորդարանը այդ հոգը ինք ստանձներ է. անշուշտ բացատրութիւն մը կուտան մեր Վանայ թըղթակիցները։

. ՝ . Աժտէբեան Վ. չատ բարկացեր է կարդալով մեր թերթին մէջ թէ՝

ինք 5 հոգի հովուելու ալ անկարող է, և մասնաւոր նամակաւ մը կ'ըսէ թէ՝ «ինք աղքատ մէկն է և աղքատին երեսը մարդ չի նայիր արդէն»։ Բայց Աժտէրեան Տ. Վ. կրնա՞յ ցուցնել այնպիսի հարուստ եկեղեցականներ կամ անոնցմէ գոնէ մէկը, զոր յանիրաւի գովելով ու դրուատելով ուղղակի կամ անուղղակի կերպով նպաստաւորուած ըլլանք. մենք մեր այդ պաշտօնը ուրիշներու յանձնած ենք, և միշտ արժանաւոր անձերը կը դրուատենք ու միանոյն ատեն անարժաններն ալ մատնանիշ կ'ընենք. անոնց հարուստ կամ աղքատ ըլլալը մեզի հետ վերաբերութիւն չունի երբե՛ք։ Գարեգին Տ. Վ. կ'ըսէ միանգամայն որ «անպտուղ ծառին քար չեն նետեր». բայց նեղելի է հարցնել թէ ո՞ւր են իր պտուղները, մի գուցէ տերեւներու տակ ծածկուած ըլլան անոնք։

* Կրօն. ժողովոյ գլխուն ուրիշ փորձանք մըն ալ սա Վանեցի կրկնամուսնութեան գործը եղաւ։ Երէկ Գէորգ քհնյ. Հիւրմիւզեանէ նամակ մը հասաւ Պատրիարքարան, որով յիշեալ քահանան կ'իմացնէ «վերջնականապէս» թէ՝ «այլեայլ պատճառներով» ինք Պոլիս չի կրնար գալ։ Ուրեմն պէտք կ'ըլլայ որ Կրօն. ժողովը... Վան զըրկուի։ Գէորգ քահանայ շատ սխալ ճամբու մէջ կը մտնէ, անսաստելով ժողովոյ մը որոշման և Պատրիարքի մը հրամանին ։ Եթէ ինք անմեղ է ինչպէս կը պնդէ, Հիւսիսային Բեւեռ երթալ ալ հարկ ըլլայ, պէտք է երթայ ինքզինքը արդարացնելու համար։ Ուրիշ խնդիր է եթէ եկեղեցական իշխանութեան հեղինակութիւնը իր վերջին շունչը փչած է։ Բայց կը հաւատանք որ այս խորհուրդը ուրիշներէն թելադրուած է։ Կան եկեղեցականներ՝ որոնք այսպիսի մարդոց կրթնելով ամէն յանդգնութիւն ըրին օրուան ազգ. իշխանութեան դէմ, բայց յետոյ խաղը իրենք կորսնցուցին, ու վարկազուրկ և նոյն իսկ օրուան հացի կարօտ վիճակի մէջ մնացին. ասոնցմէ մէկն ալ Պոթուչանի Աթանաս քահանան է։ Մեր գիտցածը այս է, ու աւելի չենք գրեր այլ եւս այս խնդրոյն վրայ։

* Իզմիրէն մեզ կը գրեն թէ՝ անցեալ շաբաթ օր Ս. Լուսաւորչի տօնին առթիւ Ազգ. Հիւանդանոցի մատրան մէջ Ս. Պատարագ մատուցուեր է։ Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան ներկայ գտնուելով, քարոզ խօսեր և Ս. Լուսաւորչի կեանքը պատմելով, յորդորեր է Հայ կիները ջերմ պաշտպան հանդիսանալ Լուսաւորչի հաւատքին։ Պատարագէն յետոյ Եսայեանց ծախքովը նոր շինուած անկելանոցը օրհնուեր է. ի ներկայութեան Ս. Առաջնորդին, Ղուկաս էֆ. Եսայեանի և երկսեռ ժողովրդեան։

* Սամսոնի և Ճանիկի առաջն. տեղապահ Գալէմքեարեան Գնէլ Տ. Վ. պատրաստ է իր պաշտօնատեղին երթալու, բայց իր նախորդին Բարգէն Վ.ի Պոլիս գալուն կը սպասէ։

Գալէմքեարեան Տ. Վրդ. այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս Արմաշ երթալու եւ իր միաբանակից ընկերներուն հրաժեշտի ողջոյնը տալու համար։ Գնէլ Վ. 10 օրէն կը վերադառնայ մայրաքաղաքս, ընկերակցութեամբ փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպսկ. Դուրեանի, և ասկէ պիտի մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին։

* Սեբաստիոյ մէջ վախճաներ է Աննա Մեծմորուքեան անուն տիկին մը, զոր տեղւոյն Նորահաստատ որբանոցին «բարերարուհին» կը հռչակեն։ Մանկամարդ տիկնոջ յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է մեծ հանդէսով։ Այս մահը ընդհանուր ցաւ պատճառեր է և որբանոցին ու պաշտօնական մարմիններու կողմէ իր յիշատակին պատիւներ եղեր են։

* Ցառաջիկայ հինգշաբթի օր Ս. Սահակ Մեսրոպայ տօնը ըլլալով, Պատրիարքարանի դիւանները փակ պիտի մնան, ուստի նշանատուութեան գործողութիւնները վաղը չորեքշաբթի պիտի կատարուի փոխանակ հինգշաբթի։

* Պանտրմա-Պալըքէսէրի առաջն. տեղապահ Թաթուլ Տ. Վ. Դուրեան գրած է Ս. Պատրիարք Հօր թէ՝ ձեռնարկած է տեղւոյն վարժարանի շինութեան, որուն համար ներկայ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն մին 200 ոսկի յատկացուցած է։ Թաթուլ Վ. պիտի ձեռնարկէ հանգանակութեան, եւ կը յուսայ թէ ի մօտոյ գլուխ կը հանէ այս կարեւոր ձեռնարկը։ Թաթուլ Վ. ժամանակ մը եւս Պանտրմա մնալէ վերջը, պիտի երթայ Պալըքէսէր։

* Մինչեւ հիմայ հարիւր անգամ տեսնուած էր որ եկեղեցւոյ մէջ վարագոյր մը բացուած ատեն չուանը փրթի կամ տեղ մը կառչի մնայ, բայց այսպիսի բան մը լրագրայ մէջ կարդացե՞ր էիք. հարկաւ ոչ. որովհետեւ քսաներորդ դարը մտնելու պատրաստող Հայ լրագրութեան վերապահուած էր այս փառքը։ Առջի օր ըՍկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ, Տէր Ողորմեայի համար քաշուած վարագոյրը դժուարաւ բացուեր է, և այս կարեւոր լուրը հաղորդող թերթը կաւելցնէ թէ իրարանցում մը յառաջ եկեր է այդ միջոցին երգուած «Օրհնեա Տէր»ը (այդ միջոցին ատանկ բան չերգուիր) քաշքշուեր է, և Պատարագիչ Տ. Յովհաննէս եպիսկ.ն ալ բարկացեր է։ Իրաւ ասոնց ամենը եղա՞ն, ուրեմն օրուան խնդիրը այս պէտք է ըլլայ Սկիւտարի մէջ։ Բարեկամներ, ասոնք այնքան չնչին բաներ են որ ոչ մարդ կը բարկանայ ոչ իրարանցում առաջ կուգայ. և որ գլխաւորն է ամօթ է այսպիսի բաներ ազգային բաժնին մէջ արձանագրելը։

* Ստացանք տօքթ. Մ. Բ. Իւթիւճեան էֆ.ի Առողջապահական հրատարակութեանց երրորդ հատորը. Առողջապահութեան Վարժարաններու։ Այս տետրակը որ պարսկերէն «Ախթէր»ի տպարանին մէջ տպուած է, նոյն տպարանին վայելուչ Հայերէն մը ունի։ Գին 1 դրշ։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

17 Յուլիս 1899

Գոնսօլիտ գոցուեցաւ	23.
Երկաթուղի »	127.75
Րէժի	310.
Պանք Օթոմանի	550.
Ֆրանսական 3%	101.45
Իտալական 5%	93.10
Սպանիական	58.95
Թրանսվալ	47.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Ատալէճվագի (Վան) գայմագամ անուանեցաւ Պալիսյի գայմագամ Բէսիմ պէյ։

Սուրիոյ նահանգին մէքթուպճի անուանեցաւ՝ Տրապզոնի մէքթուպճի Րիֆաթ պէյ, որուն յաջորդեց Սուրիոյ մէքթուպճի Մէհմէտ Նէճիպ պէյ։

Պայպուրտի (Էրզրում) նախք անուանեցաւ նախորդ նախք Ահմէտ Ղալիպ պէյ։ Խնուսի նախք՝ Պարկիրիի նախկին նախք Հիւսէյին Ֆէվզի էֆ.։ Պօր գաւառակի (Քոնիա) նախք՝ Քարաբունարի նախորդ նախք Մէհմէտ Նազմի էֆ.։

Ուլայի Ա. աստիճան շնորհուեցաւ օտար մամլոյ դիւանի դէր-տնօրէն Սիմոն Բարազեան և Միհրան Գավաֆեան էֆ.ներու։ Սալիսէի աստիճան՝ մաքսատան արկղակալ Բասիմ, անոր օգնական Բաչիտ, Ղալաթիոյ օտար ապրանաց մաքսատան գնահատիչ Սէրվէթ էֆ.ներու, դեր գնահատիչ Ֆազըլ պէյի, և նոյն մաքսատան մանիֆէսդոյի պաշտօնեայ Մարքօ էֆ.ի, ինչպէս նաեւ Ռոտոսդոյի խտարէի ժողովի անդամ Իմին պէյի։

Գ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Մաքսային վերատեսչութեան բաղդատութեան դիւանի միւմէյյիզ Հիւսնի էֆ.ի, և թղթակցութեանց դիւանի բաղդատող Ճէմիլ պէյի, ինչպէս նաեւ Բ. Դրան խորհրդակցութեանց ատենկին դէր-տնօրէն Իսմէթ պէյի։

Լիյագաթի ոսկի և արծաթ շքադրամ կայս. Բ. զօրաբաժնի հրամանատարի օգնական Ահմէտ Րիֆաթ փաշայի։

ՀԵՌԱԳԻՐԱՑ ԵՒ ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ տեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պալըքէսէրի Պալիա գիւղախումբին կեդրոնը թղթատարական մասնաճիւղ մը հաստատուած է, ուր պարզ և ապահովագրեալ նամակներ կ'ընդունուին։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ ցաւակցական հեռագիր մը ուղղած է Ցունաստանի Եորկիոս Թագաւորին, Զարեւիչ Եորկէյ Մեծ-Դքսին մահուան առթիւ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Վիեննայի առողջապահական պայմանագրին Թուրքիոյ մէջ եւս գործադրութիւնը քննելու համար Արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիք փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ. անդամներն են Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Արտաքին գործոց պաշտօնատան առեւտրական ճիւղին տնօրէն Նիքոլաքի Սկուրիտէս էֆ., և Առողջապահական Խորհրդին դէր-նախագահ Ահմէտ Միտհաթ էֆ.։

ՍԱՄՈՍԻ ընտրական օրինագծին կայս. կառավարութեան կողմէ վաւերացուելուն առթիւ, Սամոսի բնակիչներ անձնուիրութեան և երախտագիտական գիր մը պիտի մատուցանեն յատս կայս. Գահոյից։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերտինանտ իշխանը և Շարթրի դուքսը ուրբաթ իրիկուն Սոֆիա վերադարձեր են։

ՃԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐ. — Նոզկատէ Էնկիւրիւ և Սամսոն երկնցող ճամբուն վրայ զինուորական երեք նոր կայաններ պիտի շինուին։

ԽՏԻՎԱԿԱՆ ընտանիքէն Մէհմէտ փաշա և Զիւլէյխա հանըմ առջի օրը Եգիպտոսէ Պոլիս հասան, իրենց կ'ընկերանան բազմաթիւ հետեւորդներ։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ ՏՈՒՐՔԸ. — Քոնիայի նահանգին տասանորդի հասոյթը 22 հազար ոսկի կը բարձրանանայ, և կը յուսացուի որ այդ թիւն ալ անցնի։

ԵՐԱՇՏՈՒԹԵԱՆ պատճառով Քերվանի և Շամախմանի բնակիչները դժուարին կացութեան մը մատնուած ըլլալով, կայս. կառավարութիւնը Պարսկաստանէ այդ գաւառները ներմուծուած արմտիքներէն առնուած մաքսատուրքը բոլորովին ջնջած է, մինչև որ երաշտութիւնը անցնի։

ԴԻՊՈՒԱԾՈՅ ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆ.—Վերջերս Քիլէի բողոքական հասարակութենէն 4 հոգի անտառի մը մէջ վառագի որսորդութեան կ'երթան։ Վառագը չորս կողմէն կը շրջապատուի և որսորդները միահաղոյն կը պարպեն իրենց հրացանները կենդանիին վրայ։ Սակայն յանկարծ աղեխարշ աղաղակ մը կը լսուի և որսորդներէն մէկը անկենդան գետին կ'իյնայ։ Անոր եղբայրը սխալմամբ հրացանի հարուածով կը ճիշդ սրտէն զարկած էր զինքը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան երէկ Պրուսա գնաց.

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչութիւնը որոշած է Թարգմանի նոր պաշտօն մը հաստատել։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ, որ Վեհ. Սուլթանին Բարձր հովանաւորութեան տակ կը գտնուի. առանց կրօնի և ազգի խտրութեան ամէն տեսակ հիւանդներ կ'ընդունի։ Առաջնակարգ բժիշկ մասնագէտներ վերջին աստիճան լաւ կերպով կը խնամեն իրենց յանձնուած հիւանդ-տալիկները։ Ամէն հիւանդութեան համար մէյմէկ օր որոշուած է, և այդ օրերը ամէն կարգի հիւանդներ հիւանդանոցին սրահներուն մէջ կ'ընդունուին և ձրիաբար կը դարմանուին։ Շաբաթ օրերը ժամը 5էն 7 ներքին հիւանդութիւնները կը դարմանուին։ Կիրակի՝ 5էն 7 աչքի հիւանդութիւններ։ Երկուշաբթի՝ 5էն 7 ջղային հիւանդութիւններ. Երեքշաբթի օրերը՝ ներքին հիւանդութիւններ։ Չորեքշաբթի՝ 4էն 6 կանանց հիւանդութիւններ։ Հինգշաբթի՝ արտաքին հիւանդութիւններ։ Ուրբաթ՝ մորթի և ախրոդիտեան հիւանդութիւններ են.։

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ Ցանձնաժողովը շաբաթ առտու գումարուեցաւ կայս. Պալատին մէջ. այս պատճառաւ Մեծ-Եպարքոսը և մէկ քանի նախարարներ կէս օրէն վերջը միայն կրցան իրենց պաշտօնատեղիները երթալ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌԸ.—Շաբաթ օր Միւշիր Շաքիր փաշա, որուն Ձէթինէէ հասնիլը երէկ առտու գրած էինք, Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին կողմէ ընդունուեր է։ Շաքիր փաշա իշխանին յանձներ է Վեհ. Սուլթանին մէկ նամակը, Գահաժառանգ Տանիլօ իշխանին ականակուռ Օսմանիէ, և անոր նշանածին՝ ականակուռ Շէֆագաթի պատուանշանները։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ դէր-տնօրէն Բանճիրի պէյ երէկ ելմտական պաշտօնատունը երթալով նախարարին հետ տեսակցեցաւ։

ՀԱՆԵԱՑԷ (Կրետէ) կը հեռագրուի թէ շաբաթ օրուան կռուին մէջ, երկու վիրաւորեալները, մէկը Ֆրանսացի, միւսը Իտալացի, մեռեր են։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Աղեքսանդրիոյ Օսմ. առողջապահական պատուիրակը կը հեռագրէ թէ՝ յուլիս 13 և 14ին ժանտախտէ ո և է դէպք չէ պատահած։

—Կայս. Իրատէ մը կը վաւերացնէ առողջապահական տեսչութեան որոշումները, ժանտախտի և քոլերայի դէմ, որ այժմ Հնդկաստանի մէջ կը ճարակի։

ՍԵՒ-ԼԵՐԱՆ դեսպան Պ. Պաքիչ շաբաթ օր Ձէթինէէ մեկնեցաւ, Տանիլօ իշխանին ամուսնութեան ներկայ գըտնուելու համար։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանն ու դեսպանուհին առջի օրը շոգեմակոյկով պտոյտ մը կատարեցին Վերին Վոսփորի մէջ։

ԽՏԻՎԸ և իր ընտանիքը անցեալ շաբաթ օր Գլազմէնի մաքրանոցը հասեր են, ուր իրենց Մահրուսա գրօսանաւով օրինական քառանթինան պիտի ապառեն։

ԱԹԷՆՔԻ նախկին դեսպան Րիզա պէյ առջի օր Բրէնքիբոյի մէջ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան իր մէկ քանի բարեկամները։

ՐԻԺԻՒ ընդհ. տնօրէն Պ. Ֆարնէգգի առջի օր մէկ քանի բարեկամներով Եալովա գնաց, և երէկ առտու վերադարձաւ։

ԱՄՈՒՍՆԱՑԷ՞Ք.— Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ ասկէց վերջը ամուսնական վկայագիրները ձրի պիտի տրուին ինչպէս արդէն կ'ըլլային Նուֆուս Թէզքէրէները։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Իւթ. զրահաւորը Իզմիր հասեր է։ Սէֆըլլ զրահաւորն ալ ուրբաթ օր մեկներ է անկէ։

ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ.— Կայսերազուն իշխան Բարձր. Ապտիւր Րահիմ էֆ.ի թլփատութեան առթիւ, Տիարպէքիրի բանտին մէջ գտնուող 38 անձեր ազատ արձակուեցան։

ԷՏԻՐՆԷԻ ռուս ընդհ. հիւպատոս Պ. Սքրիապինի տունը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ հանգուցեալ Եորկէյ Մեծ-Դքսին համար։ Ներկայ էին հիւպատոսական մարմինը, Էտիրնէի կուսակալին ներկայացուցիչները, և քաղաքին ռուս գաղթականութեան երեւելիները։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ.—Սէրվէթ Փերլինի Բօրի լրագրէն առնելով կը ծանուցանէ թէ՝ Մուսուլի շրջակաները գտնուող 30,000 Հայեր (՞) և 50000 Նեստորականներ Համէքականութիւնը պիտի ընդունին եղեր։ Ձենք գիտեր թէ Նեստորականներու մասին ըսուածը ո՞րչափ ստոյգ է։ Հայերու մասին ըսուածը սխալ ըլլալու է ապահովաբար։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Նախընթաց օր Սթէնիայի մէջ, Եորկի անուն ատաղձագործ մը ինքզինքը ծովը նետելով անձնասպան եղաւ։ Կ'ըսուի թէ ընտանեկան վիշտերն են պատճառը։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԱՐԿԱԾ.—Երէկ առտու ժամը $2^1/_2$ին Բանկալթիի մէջ Թրամուէյի թիւ 78 կառքը Եորկի անուն 13 տարեկան մանրավաճառ աշկերտ մը կոխոտեց։ Տղուն ազդրը եւ սրունքը ջախջախուեցան։ Կառապան Եորկի ձերբակալուեցաւ։

ՈՃԻՐՆԵՐ.—Առջի իրիկուն Պրուսա փողոցի (Բերա) անկիւնը գտնուող սըրճարանին մէջ Քոչօ անուն մէկը երեք հոգիի հետ կռիւի բռնուելով, գաւաթներ և ապակիներ կոտրեց։ Այս երեքէն մէկը ածելիով մը բերանէն և երեսէն վիրաւորեց Քոչօն, ուրիշ մէկն ալ վիրաւորողին վրայ յարձակելով ինքն ալ զայն վիրաւորեց։ Բարեբաղդաբար ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով վերջ տուաւ ասոնց շահատակութիւններուն և բանտ առաջնորդեց զանոնք։

—Առջի գիշեր ժամը $7^1/_2$ին Բերա, Չիչէքճի փողոցը գինետան մը մէջ Եանառօզ անուն Յոյն մը ձախ թեւէն վիրաւորեց Կալաթա-Սարայի ջրանկիրներէն Իպրահիմը, ինչպէս նաեւ ձեռքէն վիրաւորեց Շաս անուն Անգլիահպատակ մը։ Ոստիկանութիւնը չարագործը կը փնտռէ։

ՌՈՒՍԻԱ ապահովագրական ընկերութեան երաշխաւորութեան գումարը որ մինչեւ հիմայ 93 միլիոն ֆրանք էր, 121,765,333 ֆրանքի, և 1884էն ի վեր ապահովագրեալներու վճարուած գումարը 100 միլիոն ֆր.է 164,172,000ի բարձրացեր է։ Միայն 1898 տարւոյն մէջ ընկերութիւնը 34,775,462 ֆր. վճարած է։ Այս թուանշանները ինքնին պերճախօս կերպով կը բացատրեն ընկերութեան գործառնութեանց վիճակը, և մեր կողմէ աւելորդ խօսքերու պէտք չեն թողուր։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՇԷՐՊՈՒՐ, 16 Յուլիս.— Ազգային տօնին առթիւ կատարուած հրախաղութիւնէն ետքը, հրագէններու ռումբմըթերքը աւրի տրուեցաւ. ոստիկանութիւնը միջամտելով թշնամնուեցաւ։ 60 ձերբակալութիւններ եղան։ Զինուոր կանչուեցաւ վերահաստատելու համար կարգապահութիւնը որ տակաւին խանգարուած է։ Քաղաքը զինուորական գրաւումի մը ենթարկուած է։ Մէկ քանի վիրաւորներ կան։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Սերպիոյ Նաւային ընկերութեան նախագահ Պ. Սիրովիչ, որ Քարլսպատ կը բնակի, Պելկրատ կանչուեցաւ, իր գոյքերը գրաւուելու սպառնալիքով։ Անոր փեսան, փաստաբան Պոպովիչ ձերբակալուեցաւ։

—Ալեքսանդր Թագաւորին Քարլսպատ ուղեւորութեան թուականը տակաւին որոշուած չէ։ Բայց կը կարծուի թէ օգոստոսի սկիզբները տեղի ունենայ։ Թագաւորին բացակայութեանը արքայական գործերը ըստ սովորութեան Նախարարաց Խորհուրդին պիտի յանձնուին։

—Բազմաթիւ խմբակներու կողմէ պատուիրակութիւններ կուգան։ Պլազօ Բէթրովիչ իբրև հակաղութեան տակ Սէմլին փոխադրուեցաւ։ Միտք ունի Ռուսիա երթալ։

ԲԱՐԻԶ.— Մառշան արշաւախումբին Սենեկալցի արձակազէններուն համար ներկայացում մը տրուեցաւ Շաթըլէ թատրոնին մէջ։ Հրամանատար Մառշան հրաժեշտ տուաւ անոնց և շնորհակալութիւն յայտնեց յանուն Ֆըրանսայի, որուն համար այնքան անձնուիրաբար աշխատեցան։ Արձակազէնները այս առաւօտ Բարիզէն Թուլօն մեկնեցան, հրամանատար Մառշան եւս մեկնեցաւ Բարիզէ։

—Պ. Տէրուլէտ այսօր կէս օրէն վերջ բանախօսութիւն մը արտասանեց ժողովրդային հանրապետութիւն մը հաստատելու պէտքին վրայ։ Ազգասիրէն և բուռն կերպով քննադատեց խորհրդարանական դրութիւնը, կառավարութիւնը. և իր արտաքին աշխարհակալութիւնը։ Ցետոյ այպանեց զօրավար Ձիլէզդայի ներումնշնորհումը։ Ներկաները մէկ անգամ ալ մկալից ծափահարութիւններ ըրին։ Ո և է միջադէպ չպատահեցաւ բանախօսութենէն ետքը։

—Զրոյց կը պտտի այսօր թէ սկզբամբ որոշուած է որ Գերմանիոյ կայսը պիտի այցելէ 1900ի Ցուցահանդէսը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը հաստատուի թէ Գերմանիա բացարձակ չէզոքութիւն պիտի պահէ եթէ երբեք պատերազմ ծագի Անգլիոյ և Թրանսվալի միջև։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ Պանքան առաջարկեց ելմտական Նախարարին, որպէս զի պահէ իր $2^1/_2$ միլիոն բէզէթաս հանելու իրաւունքը։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 յուլիս.—Մեծ միթինկներ կ'ըլլան թէ՝ Լոնտոնի և թէ Եոհաննէսպուրկի մէջ. բողոքելու համար Անգլիոյ և Թրանսվալի միջև տեղի ունենալիք պատերազմին դէմ։

ԲԱՐԻԶ.—Ռէննի զինուորական ատեանին առջեւ տեսնուելիք դատին 110 վկաներ պիտի լսուին։

—Ֆիկարօ կը հաստատէ թէ՝ Վիքթոր Նափոլէոն իշխանը նպաստաւոր է Տըրէյֆիւսեաններուն։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմանեան փոխառութիւն		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Դրշ.	25.09
Երէկուան բարձր գինը	»	25.10
» վար »	»	25.09
Սերի B	»	46.—
» C	»	29.—
Րումէլի Երկաթուղի		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	126.75
Երէկուան բարձր գինը	»	127.25
» վար »	»	126.75
Թրամվէյ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	6.35
» Փոխառութիւն	Ֆր.	230.—
» Պարտաթուղթ	»	490.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	4.17

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ԱԳՇԷՀԻՐ

Դիրքը.— Բերքերը.—Արհեստ և առեւտուր.—Եկեղեցի և վարժարան.— Գահագաւցեւ վէճ.—Հօգատար ընկերութեան եւ իր մանկապարտէզը։

Քոնիայի կուսակալութեան մէջ Բ. կարգի գաւառակ մըն է Ագշէհիր։ Քաղաքին հարաւային արեւմտեան կողմը կ'երկարին կանաչազարդ և միջին բարձրութեամբ երկու լեռներ, իսկ հիւսիսային արեւելեան կողմը կը տարածուի ընդարձակ և մեծ մասամբ մշակեալ լայնածաւալ դաշտը՝ որուն մէջ է նաեւ Ագշէհիրի համանուն լիճը։ Ագշէհիրի օդը գեղեցիկ և առողջարար է, եւ ջուրերը մաքուր և զովացուցիչ։ Հողը առ հասարակ բերրի և ջրարբի է. կ'արտադրէ ամէն տեսակ ընտիր արմտիք, բանջարեղէններ և մասնաւորապէս ափիոն։ Վերջին տարիներու միջոցին յորմէ հետէ երկաթուղին դէպի մեր կողմերը երկարեցաւ. բերքերու արտածութիւնն ալ դիւրացած ըլլալով, երկրագործութիւնը հետզհետէ մասնաւոր կարեւորութիւն մը ստացած է։ Ագշէհիրի բնակիչները կը բաղկանան երկու ազգերէ թուրք եւ հայ, որոնց թիւն է 13,000։ Հայք իբր 3,000 կը հաշուուին, կրնանք ըսել թէ գլխաւոր արհեստները ասոնց ձեռքն են, ինչպէս կօշկակարութիւն, դերձակութիւն, ոսկերչութիւն, երկաթագործութիւն, հիւսնութիւն են։ Այս արհեստները սակայն զարգացած վիճակի մէջ չգտնուելով հազիւ տեղային պէտքերը կը գոհացնեն, արհեստաւորք արդիւնքի կողմէն օր աւուր ապ-

բուստի խնդրին համար դժուարութեանց կը բաղխին, քանզի այն առնէն ի վեր երբ երկաթուղին մեր դուռը հասաւ, մեծ մրցում մը բացաւ տեղային և ոչ-տեղային արտեստից, որուն չկարենալով տոկալ մեր արհեստաւորք, սկսան հետզհետէ տկարանալ։ Տեղւոյս հայ հասարակութեան մէջ կան նաև վաճառականներ, որոնց մէկ մասը ամէն տարի մանիֆաթուրայի գործ կ'ընեն, և մեծաքանակ ափիոն կը ղրկեն Իզմիր. սակայն ցաւ է ըսել թէ այդ ափիոնին պատճառաւ է որ քաղաքիս մէջ մեծ հարստութեան տէր շատ վաճառականներ սնանկացան. դեռ նախընթաց տարւոյն մէջ բաւական կարեւոր վնասներ տուին։ Քաղաքիս հայ երիտասարդութիւնը թէև հմուտ դաստիարակութիւն առած, բայց միշտ իր աշխատասիրութեամբը, աշխուժութեամբ և խնայողութեամբը ամէն դասակարգի մարդոց գովեստին կ'արժանանայ։ 18-20 տարեկան երիտասարդ մը, փորձ վաճառականի մը պէս ճարպիկ է իր առևտուրին մէջ, ասկէ զատ ուսքի առևտուրներուն մէջ բաւական յաջողութիւն ցոյց կուտան։ Ունինք նաև քիչ թուով փաստաբան, դրագիր և ուսեալ անձնաւորութիւններ, որոնք իրենց երկարժամանակեայ փորձառութեամբը բոլոր քաղաքացւոց յարգանքը կը վայելեն։ Տեղւոյս ազգայինք առ հասարակ թրքախօս են, սակայն իրենց խօսած թուրքերէնը շատ մաքուր և հարազատ է, քիչ տարբերութիւն ունի Պոլսոյ թուրքերէնէն։

Հայերը ունին 2 եկեղեցի։ Մին Ս. Երրորդութիւն՝ որ քաղաքին ամէնէն կարեւոր տեղը կառուցուած է 38 տարի առաջ, և է քարուկիր. ընդարձակ եւ հոյակապ եկեղեցի մը, ասոր կից է նաև Ս. Ստեփաննոսեան վարժարանը, որ մանչերու յատուկ է. սոյն շէնքը խարխուլ և իբր վարժարան ծառայելու անյարմար է, թէև առողջապահական տեսակէտով. սակայն առ ի չգոյէ լաւագունի, առ այժմ իբր վարժարան կը գործածուի, իսկ միւս վարժարանը, որ իգական սեռի յատուկ է՝ բաղդատմամբ ասոր բաւական օդաւէտ և հովասուն է։ Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ մէջ 3 քահանաներ կը պաշտօնավարեն, որոնցմէ 2ը տեղացի և միւսը Պոլսեցի է, Գրիգոր քհ. Այտընեան, զոր 4 ամիս առաջ Թաղ. Խորհուրդը հրաւիրած և բերել տուած է ի պաշտօն քահանայութեան, ուսեալ և փորձառու եկեղեցական մըն է, և երբեմն իր ասուր պատշաճի քարոզներովը հոգեւորապէս կը մխիթարէ ժողովուրդը։ Թաղ. Խորհուրդը գոհ է իրմէն։ Գրիգոր քհ. յաճախ կ'այցելէ վարժարանը, և կը քաջալերէ իր հայրական յորդորներովը, թէ՛ ուսուցիչները և թէ՛ ուսանողները։

Աքշէհիրի կրթական գործը բաւական բարեկարգուած կը տեսնենք այս տարի, եղած անխոնջ ջանքերուն շնորհիւ։ Թաղ. Խորհուրդը անցեալ տարի սեպտեմբերին նկատի առնելով վարժարանի լքեալ և խեղճ վիճակը, իբր մասնաւոր հոգածութեան առարկայ ըրաւ զայն, ու դասատու մը եւ վարժուհի մը բերել տալով, յանձնեց անոնց երկսեռ դպրոցաց տնօրինութիւնը։ Սոյն դասատուն է ընիկ Մաղնիսացի Գրիգոր էֆ. Խոլմէզեան և վարժուհին է, իր քոյրը. Օր. Թագուհի, որոնք օժտեալ ընտիր բարեմասնութեամբ դպրոցաց յառաջդիմութեան ղեկը իրենց ձեռքը առին, և կ'աշխատին, միակ նպատակ ունենալով վարժարանաց յառաջդիմութիւնը։ Գրիգոր էֆ. թէ՛ իբրև տեսուչ և թէ իբրեւ դասատու տանձնեայ վարժարանաց պատասխանատուութիւնը, և անձանձիր ջանքով ու յարատև աշխատութեամբ հիմա քիչ մը բարեկարգած է վարժարանները։ Մօտերս պիտի կատարուին սոյն վարժարանաց ամավերջի հարցաքննութիւնները. յուսալի է թէ բաւական գոհացուցիչ արդիւնք մը երեւան պիտի գայ. թող թէ արդէն տեսնուած է գոհացուցիչ արդիւնք մը, քանի որ 6-7 ամիսէ ի վեր աշակերտաց ու աշակերտուհեաց մէջ հայերէն խօսելու սովորութիւնը ընդհանրացած է, և այժմ 700ի չափ մանչ եւ աղջիկ՝ իբրեւ իրենց մայրենի լեզուն՝ դիւրութեամբ կրնան խօսիլ հայերէնը։ Անուրանալի է թէ՛ տեղացի դասատուներն ալ կ'աջակցին իրեն և երբեք չեն զլանար իրենց խնամքը դպրոցի յառաջդիմութեան համար։ Ուրեմն կը խնդակցինք Թաղ. Խորհրդոյ և հոգաբարձութեան, որ գէթ կրցած են ներկայիս մէջ յառաջդիմութեան նախաքայլեր առնել տալ մեր վարժարանաց՝ որոնք այժմէն կը խոստանան լաւ ապագայ մը, միւս կողմէ աշակերտներու ծնողաց անկեղծօրէն կը յանձնարարեմ որ՝ո՛ և է զոհողութիւն ընելէ չդադրին միշտ վառ պահելու համար կրթական յարկի հրադը։

Անցեալ տարի քաղաքիս աղքատ և որբ մանկանց վիճակին բարոյապէս օգնելու համար, տեղւոյս լուսամիտ երիտասարդներէն 10 հոգիէ բաղկացեալ հոգատար ընկերութիւն մը կազմուեցաւ։ Ասոնք թէեւ իրենց պաշտօնին գիտակ՝ սակայն այս բանը քաղաքիս համար նորութիւն մը ըլլալով՝ թէեւ պէտք եղած օգնութիւնը չգտան ի սկզբան, բայց երթալով ժողովուրդը վարժուեցաւ ասոնց ալ օգնելու, որով հիմա կրցած է ընկերութիւնը իր ծախքովը մանկապարտէզ մը բանալ ուր կը մարզուին 45 փոքրիկ աշակերտներ, և գոհունակութեան արժանի է ընկ. անդամոց աշխատութիւնը։ Ուրիշ անթիւ կը դրեմ քաղաքիս ներքին կեանքի և սովորութեանց վրայ, ինչպէս նաև առաւել քան տարիէ մը ի վեր բացուած գորգի գործարանին Հայ աղջկանց համար ունեցած օգտին վրայ։

Մ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Աքշէհիր, 29 Յունիս 1899

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE RUSSIA D'ASSURANCES

1881 Մարտ 20ի կայս. Իւքազով արտօնեալ։
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ։
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37։
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

1898 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին 34,775,462 Փր.
Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի 164,172,000 »

Տեսուչ ընկերութեան յարեւելս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյի վրայ (Մուստաֆա հան դէմը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ՐԷՔՔԷՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԸՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ	13,959,969	» »
1897ի հասոյթը	2,954,793	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ	5,303,700	» »
1897ի հասոյթը	1,129,500	» »

Այս երկու ընկերութիւնները աժան գինով և դիւրամատչելի պայմաններով կ'ապահովագրեն տուներ, կարասիներ, առեւտրական ապրանքներ, ևն.։ Արկածէն անմիջապէս ետք վնասը կը վճարուի ըստ պայմանագրի։ Ցարդ վճարուած է 20,000,000 Անգլ. ոսկի, իբրեւ հրդեհի վնաս։

MARITIME INSURANCE C°
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այս ընկերութիւնը աժան գիներով և չափաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ թէ՛ ծովենաւով և թէ՛ առագաստանաւով ղրկուած ապրանքները, դրամական ծրարները, նաւուղէկները, ևն.։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի Փաշա խան թիւ 22, վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց ընդհանուր գործակալ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆԻ։

ԲԱԶԷ

Մահմուտ փաշա, Ապուտ էֆ. խան, թ. 5-6

ՇԻՒՔՐԱՆ

Համիտիյէ բիւրպէ, բրամուէյի գծին վրայ, թիւ 7

Հայ վաճառատունը պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից

Տեա՛րք,
Բաղձալերեցէ՛ք [illegible]
Եթէ կը փափաքիք ճաշակաւոր, աժան և զուտ ֆրանսական և անգլիական կերպասներէ հագուստ ունենալ, պիտի փութաք, եթէ ուրիշ տեղ դիմէք՝ Հրէայ—գերման ոսկեզօծ վաճառատանց ապրանքները, դուք ալ գիտէք թէ Աւստրօ—գերման գործարանաց ստորին արտադրութիւններն են, իսկ տեղական խանութպանները՝ իրենք ալ չգիտեն թէ ի՛նչ կը ծախեն, որովհետեւ հրապարակէն կը գնեն շուկան սուղ գներով...
Շնորհեցէք այցելել մեր վաճառատունները, և գնահատել մեր առաւելութիւնները։
Ահա մեր գները.

Քօսթիւմ	100էն 240 ղրուշ
Ըրտինկօթ մինչ	160—240 »
Փարդըսիւ	120—170 »
Փանթալօն	30—80 »
Տղու հագուստ	25—60 »

Սակարկութիւն չկայ՝—Նորոգութիւն ձրի։

ԹԻՒԸ 2 ՂՐՈՒՇ

ՆՇԱՆ ՕՃԱՆԵԱՆ

Պաղչէ Գաբու, հանգուցեալ Ջրավաճառ Պօղոս աղային խանութին մէջ. իր պատուարժան յաճախորդաց կը մատակարարէ ընտիր ջուրեր, և սառնորակ, մանաւանդ խնամով պատրաստուած զովացուցիչ օշարակներ։
Կը հայթայթէ ամէն տեսակ հայերէն թերթ ու նոր հրատարակութիւն։
Հաւատարմութեամբ կը կատարէ յանձնարարութիւնները առանց յապաղման։ 10—10

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդրոնական վարժարանի տասնեւչորրորդ տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ 1899 սեպտ. 1ին։ Առաջին կարգը մտնել փափաքողները՝ մուտքի քննութեան մասնակցելու համար, մինչեւ օգոստոս 21, ամէն չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէ առաջ, պէտք է դիմեն վարժարանիս ընդհ. Հսկողին, և իրենց անունը արձանագրել տալով, տեղեկութիւններ ստանան մուտքի քննութեանց ձեւակերպութեանց մասին։
Օգոստոս 21է վերջը ներկայացողները բացարձակապէս պիտի մերժուին։

Ի դիմաց Խնամակալութեան
Ատենապետ Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ — Ատենադպիր ՅԱԿՈԲ ԷՍԱՅԵԱՆ
28 յունիս 1889, Ղալաթիա 6—3

AU LOUVRE
Օ ԼՈՒՎՐԸ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՕՐԿԻԱՏԷՍ ԵՒ ՉԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒ
194 ՊԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 194

Մեծ վաճառում, գարնան վերջանալուն առթիւ
ՉԱՓԱԶԱՆՑ ՋԵՂՋԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՅՈՒՆԻՍ 14/26 ՉՈՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐՈՒԸՆԷ ՍԿՍԵԱԼ 8—5

„ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (35)

ՖՕՐԹԻՒՆԷ ԴԸ ԲՕԱԿՕՊԷ

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

Այս անբացատրելի բացակայութիւնն ա՛լ աւելի հետաքրքրեր էր Պինոսի կարծիքը։ Համոզուեր էր թէ գաղտնի պաշտօն մը յանձնուած էր Բիքտուշի, հետեւաբար չպիտի կրնար ժամանակ մը տեսնել զայն։ Եւ կը ցաւէր, վասն զի անոր հմտութեան և մինչեւ իսկ աջակցութեան վստահեր էր լուսաւորելու համար այն կնճռոտ դէպքը, զոր պարծեր էր լուծել։

Երդում ըրեր էր Ֆրընէզօյի թէ պիտի գտնէր գնդասեղը գործածող կինն և անոր գաւակիցը։ Այժմ կը հասկընար որ շատ առաջ գացեր էր, և ինքը միայնակ չպիտի կրնար բան մ'ընել։ Կը զգար իւր անկարողութիւնը, և այս զգացումն ա՛յնչափ կ'ամչցնէր զինքը, որ չէր համարձակեր իւր բարեկամ Ներքարշին տունն երթալ։ Միւս կողմէ Ֆրընէզօ ալ աշխատութիւն չէր յանձն առներ երթալ Պինոսը գտնելու։ Երբ Պինոս աշխատանոցը գար, Ֆրընէզօ բարեկամաբար կ'ընդունէր, ի յիշատակ վաղեմի ընկերակցութեան մը, որ գեղարուեստից վարժարանին մէջ ծնած էր իրենց պարմանութեան հեռաւոր օրերը՝ Բայց նոյն դուռէն կենաց մէջ մտնելնէն ետեւ ա՛յն աստիճան տարբեր ճանապարհներու հետեւեր էին, որ այն ընկերակցութեան կապերը քիչ մը թուլցեր էին։ Ֆրընէզօ բարձր դասու ընկերութեանց մէջ կը մտնէր, և պատուաւոր դիրք մը գրաւած էր. իսկ Պինոս, իւր գռեհիկ կերպարանքով ու ձեւերով արատ կ'ըլլար հիւրանոցի։ Ֆրընէզօ կը գարշէր վարնոց սրճարաններէ, իսկ Պինոս անոնցմէ դուրս չէր ելներ։ Այս պատճառաւ էր որ իրար չէին տեսեր երեք օրէ ի վեր։

Պինոս մշտնջենապէս հաստատուեր էր Կռան-Պօքի մէջ։ Բանի մ'անգամ միայն դուրս ելեր էր Մօրկը երթալու համար, որպէս զի հասկընար թէ հանրակառքին աղջիկը տակաւին հո՞ն էր, կամ թէ ո՛վ ըլլալը ճանչող մ'եղե՞ր էր։ Եւ միշտ ետ դարձեր էր՝ առանց նոր բան մ'իմանալու։ Մարդ չէր ներկայացած մեռեալը պահանջելու, և ըստ կանոնի սահմանուած պայմանաժամը լրացեր էր երրորդ օրուան առտուն։ «Այսօր պիտի թաղեն» ըսեր էր Մօրկին դիւանադպիրը։ Խեղճ մարմինը հանրային փոսը պիտի նետուէր, և ոճրին գաղտնիքն ալ զոհին հետ պիտի թաղուէր հիւանդանոցներուն դերեզմանատան մէջ։

Այս մօտալուտ վախճանին սուգութիւնը զարհուրեցուց զՊինոս. և խիղճը խայթել սկսաւ։ Սկսաւ մտածել թէ լաւ չէ՞ր ըներ գնդասեղը պարզապէս ոստիկանութեան տեսուչին տանիլ և հանրակառքին դէպքը պատմել առանց նկատելու իւր Ֆրընէզօյ բարեկամին խառնուիլ չուզելը այս գործին։ Բայց աւելի կը սիրէր ինքնին գործել, աջակցութեամբ Բիքտուշի, որ՝ ըստ իւր գնահատման՝ աշխարհի բոլոր ոստիկաններէն վարպետ էր։

Մինչ Պինոս այսպէս կը տատնէր այն մարդուն սպասելով, Բօլ Ֆրընէզօ, որ կարեւոր տեղեկութիւններ կրնար տալ Պինոսի, հանգիստ նստած էր իւր տանը մէջ և չէր ուզեր տեսնել զայն։ Ֆրընէզօ՝ երկար խորհելով՝ որոշեր էր հանդարտ կենալ և սպասել մինչեւ որ Պ. Բօլէ տար իրեն այն գործակատարին հասցէն, որ Շէմլիէ-տէ-Պրոտէգի ներկայացման իրիկունը վարպետութեամբ պրծեր էր իւր ձեռքէն,

Բօլ Ֆրընէզօ մոլեգնաբար կ'աշխատէր և աւելի Օրիորդ Մարկըրիթին վրայ կը մտածէր՝ քան իւր հետապնդած կասկածելի զոյգին։

Ուստի երրորդ օրը, ցերեկուան մօտ Պինոս նախաճաշն ընելէ և քանի մը գաւաթ գարեջուր խմելէ ետեւ, իւր սիրելի [illegible] նախասրահին մէջ տխրութեամբ կը ճեմէր։ Մտահոգ դէմքով և ծխափողը բերանը կ'երթար ամէն մէկ երթեւեկին՝ աչքը կը դնէր դրանն ապակիին, յուսալով միշտ որ պուլվարին վրայէն Բիքտուշի գալը տեսնէր։ Այն ժամուն էր որ սովորաբար կուգար գնտախաղ կամ տօմինօ խաղալու։ Բայց Բիքտուշ չէր երեւար։

Հայր Բօավռօ կը քնանար իւր հաշուեսեղանին վրայ, շիշ մ'ապսէնդի և պարապ գաւաթի մը մէջ տեղը։ Գործէ քաշուած խուլ դեղավաճառն ալ՝ Բիկաչ՝ անկիւն մը քաշուած լրագիր կը կարդար։ Պինոս, զայրանալով սպասելու ձանձրոյթէն, կը պատրաստուէր չար կատակ մ'ընել խուլին՝ ձեռքի լրագիրը լուցկիով մը բռնկցնելով, յանկարծ սրճարանին դուռը բացուեցաւ։

—Բարի լոյս, ընկերնե՛ր։ Ողջոյն հայր Բօավռօ, ըսաւ հաստ ձայն մը, որ արթնցուց սրճարանին տէրը, և դեղավաճառին ալ գլուխը վեր առնել տուաւ, որ իւր լրագրին ընթերցման մէջ ընկղմած էր։

—Բիքտո՛ւշ, գոչեց Պինոս։ Վերջապէս եկա՛ք։ Շատ ուրախ եմ, որովհետեւ երեք օրէ ի վեր ձեզ կը հարցընէի ամենուն։

—Պատուական փնիկ մ'ինձի խմցընելու համար անշուշտ, ըսաւ Բիքտուշ, որ ուրախ զուարթ կ'երեւնար։

—Նախ աղօր... և յետոյ ուրիշ բանի համար։ Բայց ի՞նչ եղաք. ո՞ւր մնացիք։ Հիւա՞նդ էիք։

—Ո՛չ. հիւա՞նդ, երբե՞ք. երեսս նայեցէք անգամ մը, հիւանդի գոյն և կազմ ունի՞մ։

—Ո՛չ, արդարեւ, բայց որչափ և ամրակազմ ըլլայ մարդ, երբեմն անհանգստութիւն կրնայ ունենալ։ Ես յաճախ մաղերու ցաւ կ'ունենամ, ես որ շատ քաջառողջ եմ։ Եւ երբ տեսայ որ երեք օր երեւան չելաք, սիրտս անհանգիստ եղաւ։ Եթէ ձեր բնակարանը գիտնայի, կուգայի կը տեսնէի ձեզ։

(Շարունակելի)